Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

21 päivänä heinäkuuta 2016*

Ennakkoratkaisupyyntö — Ympäristö — Direktiivi 92/43/ETY — Luontotyyppien suojelu — Erityisten suojelutoimien alueet — Natura 2000 -alue ”Schelden ja Durmen suistoalueet Alankomaiden rajalta Gentiin” — Satama-alueen kehittäminen — Suunnitelman tai hankkeen suojelualueelle aiheuttamien vaikutusten arvioiminen — Kielteisten vaikutusten aiheuttaminen — Tuhottua osaa vastaavan aluetyypin edeltävä kehittäminen, jota ei ole vielä saatettu päätökseen — Päätökseen saattaminen arvioimisen jälkeen — 6 artiklan 3 ja 4 kohta

Yhdistetyissä asioissa C-387/15 ja C-388/15,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Raad van State (ylin hallintotuomioistuin, Belgia) on esittänyt 13.7.2015 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 17.7.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Hilde Orleans,

Rudi Van Buel ja

Marina Apers (C-387/15)

sekä

Denis Malcorps,

Myriam Rijssens ja

Guido Van De Walle (C-388/15)

vastaan

Vlaams Gewest,

Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpenin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Toader (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. Prechal ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: E. Sharpston,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Hilde Orleans, Rudi Van Buel, Marina Apers, Denis Malcorps, Myriam Rijssens ja Guido Van De Walle, edustajanaan I. Rogiers, advocaat,

— Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, edustajinaan S. Vernaillen ja J. Geens, advocaten,

— Belgian hallitus, asiamiehinään L. Van den Broeck ja S. Vanrie, avustajanaan V. Tollenaere, advocaat,

— Euroopan komissio, asiamiehinään E. Manhaeve ja C. Hermes,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21.5.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL 1992, L 206, s. 7; jäljempänä luontodirektiivi) 6 artiklan 3 ja 4 kohdan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty kahdessa asiassa, joista ensimmäisessä asianosaisina ovat yhtäältä Hilde Orleans, Rudi Van Buel ja Marina Apers ja toisessa Denis Malcorps, Myriam Rijssens ja Guido Van De Walle ja toisaalta Vlaams Gewest (Flanderin alue, Belgia) ja jotka koskevat sellaisten päätösten pätevyyden riitauttamista, joilla on vahvistettu alueellinen maankäyttösuunnitelma nimeltään ”Antwerpenin merisatama-alueen rajaaminen – sataman kehittäminen vasemmalla rannalla” (jäljempänä alueellinen maankäyttösuunnitelma).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Luontodirektiivin johdanto-osan ensimmäisessä ja kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”ympäristön laadun säilyttäminen, suojelu ja parantaminen, johon kuuluu luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelu, on yhteisön noudattaman yleisen edun mukainen, [SEUT 191] artiklassa määrätty ensisijainen tavoite.

– –

tämän direktiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ottaen huomioon taloudelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja alueelliset vaatimukset, ja direktiivi edistää yleistä kestävän kehityksen tavoitetta; luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen saattaa tietyissä tapauksissa vaatia ihmisen toimenpiteiden ylläpitämistä ja jopa niiden kannustamista.”

4 Saman direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

e) ’luontotyypin suojelun tasolla’ eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka koskee luontotyyppiä ja sillä luonteenomaisia lajeja ja joka voi vaikuttaa alueen luontaiseen levinneisyyteen, rakenteeseen ja toimintoihin pitkällä aikavälillä sekä sille luonteenomaisten lajien eloonjäämiseen pitkällä aikavälillä, 2 artiklassa tarkoitetulla alueella.

Luontotyypin ’suojelun taso’ katsotaan ’suotuisaksi’ jos:

— sen luontainen levinneisyys sekä alueet, joilla sitä esiintyy tällä alueella, ovat vakaita tai laajenemassa

ja

— erityinen rakenne ja erityiset toiminnot, jotka ovat tarpeen sen säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä, ovat olemassa ja säilyvät todennäköisesti ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa

– –

k) ’yhteisön tärkeänä pitämällä alueella’ aluetta, joka luonnonmaantieteellisellä alueella tai alueilla, joihin se kuuluu, edistää merkittävästi liitteessä I olevan luontotyypin tai liitteessä II olevan lajin suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista ja joka voi myös edistää merkittävästi 3 artiklassa tarkoitetun ’Natura 2000:n’ yhtenäisyyttä, ja/tai edistää osaltaan merkittävästi luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä kyseisellä luonnonmaantieteellisellä alueella tai alueilla.

– –

l) ’erityisten suojelutoimien alueella’ jäsenvaltioiden lainsäädännöllisellä, hallinnollisella ja/tai sopimusoikeudellisella toimenpiteellä osoittamaa yhteisön tärkeänä pitämää aluetta, jolla sovelletaan niiden luontotyyppien ja/tai niiden lajien kantojen, joille alue on osoitettu, suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista koskevia tarvittavia suojelutoimenpiteitä.

– –”

5 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämän direktiivin tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan.

2. Tämän direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä pyritään varmistamaan yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen.

3. Tämän direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.”

6 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Perustetaan erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto, ’Natura 2000’. Tämän verkoston avulla, joka koostuu alueista, joilla on liitteessä I lueteltuja luontotyyppejä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä, on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tarvittaessa ennalleen saattaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella.

_ _”

7 Luontodirektiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarvittavat suojelutoimenpiteet ja laadittava tarvittaessa tarkoituksenmukaisia käyttösuunnitelmia, jotka koskevat erityisesti näitä alueita tai jotka sisältyvät muihin kehityssuunnitelmiin, sekä tarpeellisia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai sopimusoikeudellisia toimenpiteitä, jotka vastaavat liitteen I luontotyyppien ja liitteessä II esitettyjen lajien ekologisia vaatimuksia alueilla.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin.

3. Kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, mutta ovat omiaan vaikuttamaan tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia.

4. Jos suunnitelma tai hanke on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle toteutetut korvaavat toimenpiteet.

Jos kyseisellä alueella on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi ja/tai laji, ainoat kysymykseen tulevat näkökohdat ovat sellaisia, jotka liittyvät ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai ensisijaisen tärkeisiin suotuisiin vaikutuksiin ympäristöön taikka, komission lausunnon mukaan, muihin erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviin syihin.”

Belgian oikeus

8 Luonnonsuojelusta ja luonnonympäristöstä 21.10.1997 annetun asetuksen (decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu) (Belgisch Staatsblad 10.1.1998, s. 599; jäljempänä luonnonsuojeluasetus) 2 §:n 30 momentissa määritellään ”merkittävä vaikutus erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuuteen” seuraavasti:

”vaikutus, jolla on mittaus- ja todentamiskelpoisia seurauksia erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuuteen, siltä osin kuin on olemassa mittaus- ja todentamiskelpoisia seurauksia sellaisen (sellaisten) lajin (lajien) tai luontotyypin (luontotyyppien) suojelun tasoon, joita varten kyseinen erityisten suojelutoimien alue on osoitettu, tai tämän asetuksen liitteessä III mainitun lajin (mainittujen lajien) suojelun tasoon, sikäli kuin vaikutus aiheutuu kyseisellä erityisten suojelutoimien alueella.”

9 Kyseisen asetuksen 2 §:n 38 momentissa ”erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuus” määritellään seuraavasti:

”bioottisten ja abioottisten tekijöiden kokonaisuus ja niiden alueelliset ja ekologiset ominaisuudet ja prosessit, jotka ovat tarpeen seuraavien suojelemiseksi:

a) luontotyypit ja lajien elinympäristöt, joita varten kyseinen erityisten suojelutoimien alue on osoitettu, ja

b) liitteessä III mainitut lajit.”

10 Asetuksen 36ter §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Hallintoviranomaisen on toteutettava toimivaltansa puitteissa erityisten suojelutoimien alueilla kyseisen alueen käyttötarkoituksesta riippumatta tarvittavat suojelutoimenpiteet, joilla on aina vastattava tämän asetuksen liitteessä I mainittujen luontotyyppien ja liitteissä II, III ja IV mainittujen lajien sekä sen liitteessä IV mainitsemattomien ja Flanderin alueella säännöllisesti esiintyvien muuttolintujen ekologisiin vaatimuksiin. Flanderin hallitus voi säätää yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat tarvittavia suojelutoimenpiteitä ja ekologisia vaatimuksia sekä suojelutavoitteiden vahvistamismenettelyä.

– –

3. Luvanalainen toiminta tai suunnitelma tai ohjelma, jolla joko erikseen tai yhdessä yhden tai useamman olemassa olevan tai ehdotetun toiminnan, suunnitelman tai ohjelman kanssa voi olla merkittävä vaikutus erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuuteen, on arvioitava asianmukaisesti erityisten suojelutoimien alueelle aiheutuvien merkittävien vaikutusten kannalta.

– –

Aloitteen tekijä vastaa asianmukaisen arvioinnin tekemisestä.

– –

4. Viranomainen, jonka on tehtävä lupahakemusta, suunnitelmaa tai ohjelmaa koskeva päätös, voi myöntää luvan tai hyväksyä suunnitelman tai ohjelman vain, jos suunnitelmalla tai ohjelmalla tai toiminnan toteuttamisella ei ole merkittävää vaikutusta kyseisen erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuuteen. Toimivaltaisen viranomaisen on aina varmistettava ehtoja asettamalla, ettei erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuuteen voida vaikuttaa merkittävästi.

5. Poiketen siitä, mitä 4 momentissa säädetään, luvanalainen toiminta tai suunnitelma tai ohjelma, joka joko erikseen tai yhdessä yhden tai useamman olemassa olevan tai ehdotetun toiminnan, suunnitelman tai ohjelman kanssa voi vaikuttaa merkittävästi erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuuteen, voidaan sallia tai hyväksyä vain

a) sen jälkeen, kun on ilmeistä, ettei erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuuden kannalta ole olemassa vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja, ja

b) erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt. Jos kyseisellä erityisten suojelutoimien alueella tai sen osa-alueella on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai laji, ainoat kysymykseen tulevat näkökohdat ovat sellaisia, jotka liittyvät ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai ensisijaisen tärkeisiin suotuisiin ympäristövaikutuksiin taikka – komission lausunnon mukaan – muihin erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviin syihin.

Edellisessä momentissa tarkoitettu poikkeus voidaan lisäksi sallia vain siinä tapauksessa, että seuraavat edellytykset ovat täyttyneet:

1° tarvittavat korvaavat toimenpiteet on toteutettu ja tarvittavat aktiiviset suojelutoimenpiteet on toteutettu tai niitä ollaan toteuttamassa sen varmistamiseksi, että erityisten suojelutoimien alueen tai alueiden yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä

2° korvaavat toimenpiteet ovat sen luonteisia, että vähintään vastaavan pinta-alan suuruista vastaavaa luontotyyppiä tai sen luonnonympäristöä lähtökohtaisesti kehitetään aktiivisesti.

Flanderin hallitus voi säätää yksityiskohtaiset säännöt, joiden mukaan on otettava käyttöön asianmukainen arviointi toiminnan vaikutuksesta luontotyyppeihin, lajin elinympäristöihin ja lajiin tai lajeihin, joita varten erityisten suojelutoimien alue on osoitettu, vähemmän haitallisten vaihtoehtojen ja korvaavien toimenpiteiden tutkimiseksi.

Flanderin hallitus arvioi, onko kyse erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloduelliset syyt.

Jokainen tässä momentissa säädetyn poikkeusmenettelyn mukaisesti tehty päätös perustellaan.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymys

11 Pääasiat koskevat alueellista maankäyttösuunnitelmaa, jolla on tarkoitus kehittää suurta osaa Antwerpenin (Belgia) satamasta Schelde-joen vasemmalla rannalla.

12 Kyseinen hanke vaikuttaa Natura 2000 -alueeseen, jonka nimi on ”Schelden ja Durmen suistoalueet Alankomaiden rajalta Gentiin” (jäljempänä asianomainen Natura 2000 -alue) ja joka on osoitettu erityisten suojelutoimien alueeksi muun muassa luontotyyppiä ”jokisuistot” varten.

13 Flanderin hallitus hyväksyi 27.4.2012 tekemällään päätöksellä alustavasti alueellista maankäyttösuunnitelmaa koskevan hankkeen, joka vahvistettiin lopullisesti 30.4.2013 tehdyllä päätöksellä. Viimeksi mainitun päätöksen täytäntöönpanon lykkäämiseksi ja sen kumoamiseksi nostettiin kanne Raad van Statessa (ylin hallintotuomioistuin, Belgia). Kyseinen tuomioistuin määräsi 3.12.2013 antamallaan tuomiolla päätöksen täytäntöönpanon lykättäväksi osittain muun muassa Beverenin (Belgia) kunnan osalta.

14 Tämän täytäntöönpanon osittaisen lykkäämisen jälkeen Flanderin hallitus teki 24.10.2014 oikaisupäätöksen, jolla muutettiin 30.4.2013 tehdyn päätöksen sisältöä poistamalla ja korvaamalla viimeksi mainitun päätöksen säännökset, joiden täytäntöönpanoa oli lykätty. Edellä mainittu 24.10.2014 tehty päätös julkaistiin Belgisch Staatsbladissa 28.11.2014.

15 Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyistä päätöksistä ilmenee, että alueellinen maankäyttösuunnitelma, joka on 27.4.2012 ja 24.10.2014 tehtyjen päätösten kohteena, voi vaikuttaa merkittävästi asianomaiseen Natura 2000 -alueeseen, koska suunnitellut työt merkitsevät alueella esiintyviin tiettyihin luontotyyppeihin kuuluvien maa-alueiden tuhoamista.

16 Erityisesti Beverenin kunnassa sijaitsevan Doelin alueen, jolla pääasian kantajat asuvat, ja ympäröivien marskimaiden on annettava tilaa ”Saefthingen alueelle”, joka kattaa Saefthingen satama-altaan ja vuorovesialtaan.

17 Täytäntöönpanon lykkäämistä ja kumoamista koskevat kanteet nostettiin Raad van Statessa, joka hylkäsi ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdyissä päätöksissä ensin mainitun ja jota on nyt pyydetty selvittämään, ovatko 30.4.2013 ja 24.10.2014 tehdyt päätökset päteviä.

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että antamassaan lausunnossa 24.10.2014 tehdyn päätöksen luonnoksesta Raad van Staten lainsäädäntöjaostolla oli epäilyjä siitä, onko alueellinen maankäyttösuunnitelma niiden kansallisten toimenpiteiden mukainen, joilla pannaan täytäntöön luontodirektiivin 6 artikla, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä muun muassa 15.5.2014 antamassaan tuomiossa Briels ym. (C-521/12, EU:C:2014:330) tulkinnut.

19 Flanderin hallitus katsoi kuitenkin nämä epäilyt perusteettomiksi. Tilanteessa, joka oli 15.5.2014 annetun tuomion Briels ym. (C-521/12, EU:C:2014:330) taustalla, uusi luontotyyppialue oli nimittäin määrä luoda vasta olemassa olevalle alueelle aiheutuneen vaikutuksen jälkeen. Tästä syystä silloin, kun hanketta koskeva päätös tehtiin, ei ollut varmuutta siitä, ettei kyseinen hanke vaikuttaisi erityisten suojelutoimien alueen koskemattomuuteen.

20 Kyseinen hallitus toteaa, että käsiteltävässä tapauksessa nykyisessä alueellisessa maankäyttösuunnitelmassa vahvistetaan yhtäältä, että niiden alueiden kehittäminen, joihin vaikutetaan, on mahdollista vasta, kun ekologisille ydinalueille on luotu kestävästi luontotyyppejä ja lajien elinympäristöjä. Kyseisen hallituksen tekemässä päätöksessä on toisaalta todettava, että luonnontilassa oleville alueille on toteutettu kestävästi ja tosiasiallisesti luontotyyppejä, luonnonsuojelu- ja metsätalousasioissa toimivaltaisen viranomaisen ennalta antaman lausunnon jälkeen, ja kyseinen päätös on myös sisällytettävä asianomaisen alueen käyttötarkoituksen toteuttamista koskevaan rakennuslupahakemukseen.

21 Flanderin hallituksen mukaan on näin ollen niin, että silloin, kun on mahdollista vaikuttaa olemassa olevaan alueeseen, ekologiset ydinalueet ovat jo osa asianomaisen Natura 2000 -alueen koskemattomuutta. Ekologisten ydinalueiden osoittaminen alueellisessa maankäyttösuunnitelmassa ei siis ole korvaava toimenpide vaan luontodirektiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu suojelutoimenpide.

22 Pääasian kantajat esittävät kumoamiskanteensa tueksi, että suunnitelma tai hanke voidaan hyväksyä vain, kun asianmukainen arviointi osoittaa, että kyseinen suunnitelma tai hanke ei vaikuta asianomaisen alueen koskemattomuuteen. Tästä on todettava, että kantajien mukaan tutkimusta ei olisi pitänyt tehdä luonnon olemassa oleva tilanne vaan ensimmäisistä toimenpiteistä seuraava tilanne huomioiden. Kantajien mukaan mm. 15.5.2014 annetusta tuomiosta Briels ym. (C-521/12, EU:C:2014:330) ilmenee, että vastustuskykyiseksi luonnoksi kutsutun ekologisen ydinalueen perustamista on ainakin osittain pidettävä korvaavana toimenpiteenä, jota ei voida ottaa huomioon asianmukaisessa arvioinnissa.

23 Toissijaisesti on todettava, että tilanteessa, jossa vastustuskykyiseksi luonnoksi kutsutun ekologisen ydinalueen kehittäminen ei ole korvaava toimenpide vaan autonomiseksi kutsuttua luonnon kehittämistä, kantajat katsovat – tukeutuen edelleen 15.5.2014 annetun tuomion Briels ym. (C-521/12, EU:C:2014:330) perusteluihin –, että myöskään kyseistä aluetta ei pidä ottaa huomioon.

24 Ne väittävät myös, että käytetty tekniikka, joka muodostuu alueellisen maankäyttösuunnitelman hyväksymisen jälkeen sellaisten uusien luonnontilassa olevien alueiden kehittämisestä, joiden on vastattava asianomaisen Natura 2000 -alueen ominaisuuksia, on vastoin unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka koskee luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohtaa, johon sisältyy ennalta varautumisen periaate. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on niiden mukaan näin ollen kieltäydyttävä ehdotetun suunnitelman tai hankkeen hyväksymisestä, jos niillä ei vielä ole varmuutta siitä, ettei se vaikuta asianomaisen alueen koskemattomuuteen.

25 Vastauksena pääasian kantajien argumentteihin Flanderin alue katsoo, että nämä lähtevät virheellisesti periaatteesta, jonka mukaan alueellinen maankäyttösuunnitelma vaikuttaa kyseisen alueen koskemattomuuteen. Sen mukaan luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetaan yksinomaan merkittäviä vaikutuksia.

26 Flanderin alue väittää lisäksi, että asianomaisten alueiden tila on epäsuotuisa, joten niiden suojelu ei ole vaihtoehto ja niiden ennalleen saattaminen on välttämättömyys. Käsiteltävässä asiassa vastustuskykyiseksi luonnoksi kutsuttu ekologinen ydinalue toteutetaan ensinnäkin ennen sataman kehittämistä. Pääasiassa kyseessä olevaa tilannetta ei näin ollen voida verrata tilanteeseen, joka oli 15.5.2014 annetun tuomion Briels ym. (C-521/12, EU:C:2014:330) taustalla, koska kyseiseen tuomioon johtaneessa tapauksessa suojellun luontotyypin olemassa olleeseen alueeseen vaikutettiin ilman, että samantyyppistä aluetta olisi kehitetty ennalta.

27 Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen (Antwerpenin satamaviranomainen, Belgia), joka on väliintulijana pääasiassa, korostaa myös sitä, että alueellisessa maankäyttösuunnitelmassa ei sovelleta minkäänlaista lieventämis- tai korvaustekniikkaa vaan se sisältää suojelutoimenpiteitä. Se täsmentää, että kyseiseen suunnitelmaan kuuluu sellaisten luonnontilassa olevien alueiden kehittäminen, jotka on ehdottomasti perustettava ennen olemassa olevalle luontotyypille aiheutuvia mahdollisia vaikutuksia. Kuten on todettu, sen mukaan on nimittäin varmaa, että uudet luontotyyppialueet on jo täysimääräisesti kehitetty ennen kuin niiden ulkopuolella oleviin alueisiin voidaan vaikuttaa millään tavalla. Alueellisen maankäyttösuunnitelman säännöksiin kuuluva [töiden] porrastus sekä tilaisuus valvontaan ja mukauttamiseen mahdollistavat sen mukaan sen, että kyseisen suunnitelman todellinen vaikutus voidaan määrittää milloin tahansa ja varmistaa, että välikausi ei merkitse ekologista taantumaa.

28 Koska Raad van State katsoo molempien käsiteltävinään olevien asioiden ratkaisun riippuvan luontodirektiivin säännösten tulkinnasta, se on päättänyt lykätä asioiden käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen, jonka sanamuoto on kummassakin asiassa identtinen:

”Alueellinen maankäyttösuunnitelma sisältää pakottavia kaavamääräyksiä, joissa vahvistetaan, että sellaisten alueiden kehittäminen (tarkemmin sanoen merisatamiin ja vesiväyliin liittyviä hankkeita, logistiikkapuistoa, vesiväyläinfrastruktuuria ja liikenne- ja kuljetusinfrastruktuuria varten), joilla esiintyy luontoarvoja (luontotyypin levinneisyysalue tai sellaisen lajin elinympäristö, jota varten erityisten suojelutoimien alue on osoitettu), jotka edistävät asianomaisten erityisten suojelutoimien alueiden suojelutavoitteiden saavuttamista, on mahdollista vasta sen jälkeen, kun ekologisille ydinalueille (jotka osoitetaan Natura 2000 -alueen sisältä) on toteutettu kestävä luontotyyppi tai elinympäristö ja kun Flanderin hallitus on luonnonsuojeluasioissa toimivaltaisen Flanderin hallintoviranomaisen ennalta antaman lausunnon, jonka mukaan ekologisten ydinalueiden kestävä toteuttaminen on onnistunut, jälkeen tehnyt päätöksen, jonka on oltava osa edellä mainittuja käyttötarkoituksia koskevaa rakennuslupahakemusta.

Voidaanko nämä kaavamääräykset ja niissä vahvistettu ekologisten ydinalueiden myönteinen kehittäminen ottaa huomioon luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun mahdollisten merkittävien vaikutusten määrittämisen ja/tai asianmukaisen arvioinnin yhteydessä vai voidaanko niitä pitää pelkästään luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuina ’korvaavina toimenpiteinä’, sikäli kuin tässä säännöksessä asetetut edellytykset täyttyvät?”

29 Unionin tuomioistuimen presidentin 18.9.2015 antamalla määräyksellä asiat C-387/15 ja C-388/15 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

30 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä sitä, onko luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä tulkittava siten, että toimenpiteet, jotka sisältyvät suunnitelmaan tai hankkeeseen, joka ei liity suoraan yhteisön tärkeänä pitämän alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellinen, ja joissa edellytetään ennen kielteisten vaikutusten aiheuttamista alueella esiintyvälle luontotyypille tämäntyyppisen alueen tulevaa kehittämistä, joka kuitenkin saatetaan päätökseen vasta sen jälkeen, kun on arvioitu kyseisen alueen koskemattomuuteen mahdollisesti aiheutuvan vaikutuksen merkittävyyttä, voidaan ottaa huomion kyseisen arvioinnin yhteydessä 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti, vai onko kyseiset toimenpiteet luokiteltava 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuiksi korvaaviksi toimenpiteiksi.

31 Aluksi on muistutettava, että luontodirektiivin 6 artiklassa asetetaan jäsenvaltioille tiettyjä velvoitteita ja menettelyjä, joilla pyritään varmistamaan – kuten kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdasta ilmenee – luontotyyppien ja erityisesti erityisten suojelutoimien alueiden suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tarvittaessa sen ennalleen saattaminen (ks. vastaavasti tuomio 11.4.2013, Sweetman ym., C-258/11, EU:C:2013:220, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Luontodirektiivin 6 artiklan säännöksiä on tulkittava yhtenäisenä kokonaisuutena direktiivin suojelutavoitteet huomioiden. Kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdalla pyritään nimittäin takaamaan luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen sama suojelutaso, kun taas sen 4 kohta on pelkkä poikkeussäännös 3 kohdan toiseen virkkeeseen (ks. vastaavasti tuomio 14.1.2016, Grüne Liga Sachsen ym., C-399/14, EU:C:2016:10, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Kyseisen direktiivin 6 artiklassa jaetaan näin ollen toimenpiteet kolmeen ryhmään eli suojelutoimenpiteisiin, ehkäiseviin toimenpiteisiin ja korvaaviin toimenpiteisiin, joista säädetään kyseisen artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa.

34 Pääasioissa Antwerpenin satamaviranomainen ja Belgian hallitus katsovat, että alueellisiin maankäyttösuunnitelmiin sisältyvät kaavamääräykset ovat luontodirektiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja suojelutoimenpiteitä. Kyseisen hallituksen mukaan on mahdollista, että tällaiset toimenpiteet voivat kuulua kyseisen artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.

35 Tästä on todettava, että luontodirektiivin 1 artiklan e alakohdan mukaan luontotyypin suojelun taso katsotaan ”suotuisaksi”, jos muun muassa sen luontainen levinneisyys sekä alueet, joilla sitä esiintyy tällä alueella, ovat vakaita tai laajenemassa, ja erityinen rakenne ja erityiset toiminnot, jotka ovat tarpeen sen säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä, ovat olemassa ja säilyvät todennäköisesti ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

36 Unionin tuomioistuin on jo katsonut tässä yhteydessä, että luontodirektiivin säännöksillä pyritään siihen, että jäsenvaltiot toteuttavat asianmukaisia suojelutoimenpiteitä alueiden, joilla on tiettyjä luontotyyppejä, ekologisten ominaispiirteiden säilyttämiseksi (tuomio 11.4.2013, Sweetman ym., C-258/11, EU:C:2013:220, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi, että alueellisen maankäyttösuunnitelman toteuttaminen johtaisi muun muassa asianomaisen Natura 2000 -alueen 20 hehtaarin laajuisten vuoroveden vaikutuksen alaisten liejuisten rantamaiden ja vuoroveden alle jäävien maa-alueiden hävittämiseen.

38 On näin ollen huomautettava, että yhtäältä kyseisen tuomioistuimen esittämät tosiseikkoja koskevat toteamukset osoittavat, että pääasiassa kyseessä olevissa toimenpiteissä ennakoidaan muun muassa alueen yhden osan häviäminen. Tästä seuraa, että tällaiset toimenpiteet eivät voi olla toimenpiteitä, joilla varmistetaan kyseisen alueen suojeleminen.

39 On toisaalta todettava, että unionin tuomioistuin on jo katsonut ehkäisevistä toimenpiteistä, että luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan säännöksillä mahdollistetaan ympäristön laadun säilyttämisen ja suojelun keskeisen tavoitteen saavuttaminen, mukaan lukien luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen, ja vahvistetaan yleinen suojeluvelvollisuus, joka muodostuu sellaisten heikentymisten tai häiriöiden välttämisestä, joilla voisi olla merkittäviä vaikutuksia direktiivin tavoitteiden kannalta (tuomio 14.1.2010, Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Ehkäisevä toimenpide on näin ollen luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan mukainen ainoastaan, mikäli taataan se, että sillä ei aiheuteta minkäänlaista häiriötä, joka on omiaan vaikuttamaan merkittävästi kyseisen direktiivin tavoitteisiin ja erityisesti sen suojelutavoitteisiin (tuomio 14.1.2016, Grüne Liga Sachsen ym., C-399/14, EU:C:2016:10, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Tästä seuraa, että luontodirektiivin 6 artiklan 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa.

42 Tämän vuoksi oikeudelliset seikat, joiden perusteella voidaan vastata esitettyyn kysymykseen, on rajattava kyseisen direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohtaan.

43 Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa säädetään arviointimenettelystä, jonka tarkoituksena on taata ennakkovalvonnan avulla, että suunnitelma tai hanke, joka ei liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellinen mutta joka on omiaan vaikuttamaan tähän alueeseen merkittävästi, hyväksytään vain, jos se ei vaikuta alueen koskemattomuuteen (tuomio 11.4.2013, Sweetman ym., C-258/11, EU:C:2013:220, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Kyseisessä säännöksessä säädetään näin ollen kahdesta vaiheesta. Ensimmäisessä vaiheessa, jota säännöksen ensimmäinen virke koskee, jäsenvaltioiden edellytetään arvioivan asianmukaisesti suunnitelman tai hankkeen vaikutukset suojeltuun alueeseen, kun on todennäköistä, että suunnitelma tai hanke vaikuttaa kyseiseen alueeseen merkittävästi (tuomio 11.4.2013, Sweetman ym., C-258/11, EU:C:2013:220, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

45 On erityisesti niin, että kun suunnitelma tai hanke, joka ei suoraan liity alueen käyttöön tai ole tarpeellinen sen käytön kannalta, saattaa vaarantaa sen suojelun tavoitteita, sitä täytyy pitää sellaisena, että se on omiaan vaikuttamaan merkittävästi tähän alueeseen. Mainittua vaaraa on arvioitava erityisesti alueen, jota tämä suunnitelma tai hanke koskee, ominaisuuksien ja erityisten ympäristöolosuhteiden valossa (tuomio 15.5.2014, Briels ym., C-521/12, EU:C:2014:330, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetussa toisessa vaiheessa, joka seuraa asianmukaista arviointia, rajoitetaan tällaisen suunnitelman tai hankkeen hyväksymistä siten, että se ei saa vaikuttaa kyseisen alueen koskemattomuuteen, jollei kyseisen artiklan 4 kohdan säännöksistä muuta johdu.

47 Unionin tuomioistuin on näin ollen katsonut, että se, ettei alueen koskemattomuuteen luontotyyppinä vaikuteta luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetulla tavalla, edellyttää alueen suotuisan suojelun tason säilyttämistä, mikä merkitsee alueen niiden perustavanlaatuisten ominaispiirteiden kestävää säilyttämistä, jotka liittyvät sellaisen luontotyypin esiintymiseen, jonka suojelutavoite on oikeuttanut asianomaisen alueen merkitsemisen yhteisön tärkeänä pitämien alueiden luetteloon direktiivissä tarkoitetulla tavalla (tuomio 15.5.2014, Briels ym., C-521/12, EU:C:2014:330, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48 Kun on kyse esitettyyn kysymykseen annettavasta vastauksesta, on ensinnäkin muistutettava, että 15.5.2014 annetun tuomion(C-521/12, EU:C:2014:330) 29 kohdassa unionin tuomioistuin katsoi, että hankkeessa suunniteltuja suojelutoimenpiteitä, jolla pyritään korvaamaan sen haitalliset vaikutukset Natura 2000 -alueeseen, ei voida ottaa huomioon mainitun hankkeen vaikutusten arvioinnissa, josta säädetään kyseisen 6 artiklan 3 kohdassa.

49 Tilanne pääasioissa ei toki ole sama kuin asiassa, joka johti 15.5.2014 annettuun tuomioon Briels ym. (C-521/12, EU:C:2014:330), koska niissä suunnitellut toimenpiteet on toteutettava ennen aiheutuvia vaikutuksia, kun taas kyseisessä asiassa toimenpiteet oli toteutettava vaikutusten aiheutumisen jälkeen.

50 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä kuitenkin korostetaan sitä, että luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan perusteella tehdyssä arvioinnissa ei saa olla aukkoja ja siinä pitää olla täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäilys asianomaisella suojelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista (tuomio 14.1.2016, Grüne Liga Sachsen ym., C-399/14, EU:C:2016:10, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Kyseisen 6 artiklan 3 kohdan nojalla tehtävä alueelle suunnitelmasta tai hankkeesta aiheutuvien vaikutusten asianmukainen arviointi merkitsee sitä, että alaa koskeva paras tieteellinen tieto huomioon ottaen on yksilöitävä suunnitelman tai hankkeen kaikki näkökohdat, jotka voivat yksinään tai yhdistettyinä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa vaikuttaa kyseisen alueen suojelutavoitteisiin (tuomio 14.1.2016, Grüne Liga Sachsen ym., C-399/14, EU:C:2016:10, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Lisäksi on todettava, että tavallisesti on vaikeaa ennakoida mahdollisia myönteisiä vaikutuksia, jotka johtuvat sellaisen uuden luontotyypin tulevasta kehityksestä, jonka tarkoituksena on korvata tämän saman luontotyypin pinta-alan ja laadun menettäminen suojellulla alueella, ja nämä vaikutukset havaitaan joka tapauksessa vasta muutamien vuosien kuluttua (ks. vastaavasti tuomio 15.5.2014, Briels ym., C-521/12, EU:C:2014:330, 32 kohta).

53 Toiseksi on todettava, että luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohta sisältää myös ennalta varautumisen periaatteen, ja sen perusteella voidaan tehokkaasti estää se, että aiotut suunnitelmat tai hankkeet vaikuttavat suojelualueiden koskemattomuuteen. Tässä säännöksessä säädettyä lievemmän hyväksymiskriteerin avulla ei voida taata yhtä tehokkaasti kyseisen säännöksen kohteena olevan alueiden suojelutavoitteen saavuttamista (ks. vastaavasti tuomio 14.1.2016, Grüne Liga Sachsen ym., C-399/14, EU:C:2016:10, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Kyseisen periaatteen soveltaminen luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanossa edellyttää, että toimivaltainen kansallinen viranomainen arvioi hankkeen vaikutuksia kyseiseen alueeseen ottaen huomioon tämän alueen suojelutavoitteet ja mainittuun hankkeeseen sisältyvät suojelutoimenpiteet, joiden tarkoituksena on välttää tai vähentää kyseiselle alueelle suoraan aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, sen takaamiseksi, ettei hanke vaikuta mainitun alueen koskemattomuuteen (tuomio 15.5.2014, Briels ym., C-521/12, EU:C:2014:330, 28 kohta).

55 Käsiteltävässä asiassa yhtäältä vaikutukset asianomaiseen Natura 2000 -alueeseen ovat varmoja, koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin saattoi määrittää niiden suuruuden. Toisaalta ekologisten ydinalueiden kehittämisestä saatu hyöty otetaan huomioon jo arvioitaessa merkittävän vaikutuksen puuttumista kyseiseen alueeseen ja osoitettaessa tämä, vaikka kyseisten alueiden kehittämisen lopputulos on epävarma, koska sitä ei ole saatettu päätökseen.

56 Tilanne pääasioissa ja tilanne 15.5.2014 annetun tuomio Briels ym. taustalla (C-521/12, EU:C:2014:330) on näin ollen samankaltainen, koska kumpikin perustuu suunnitelman tai hankkeen vaikutuksia asianomaiseen alueeseen arvioitaessa samaan lähtökohtaan eli tulevaan hyötyyn, jolla lievennetään kyseiseen alueeseen kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia, vaikka edellä mainittuja kehittämistoimenpiteitä ei ole saatettu päätökseen.

57 Kolmanneksi on korostettava – kuten tämän tuomion 32 kohdassa palautettiin mieleen –, että luontodirektiivin 6 artiklan sanamuodossa ei ole minkäänlaista viittausta mihinkään ”lieventämistoimenpiteen” käsitteeseen.

58 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, luontodirektiivin 6 artiklassa säädettyjen suojelutoimenpiteiden tehokkaan vaikutuksen tarkoituksena on välttää se, että toimivaltainen kansallinen viranomainen kiertää lieventäviksi kutsutuilla toimenpiteillä, jotka todellisuudessa vastaavat korvaavia toimenpiteitä, tässä artiklassa mainitut erityiset menettelyt hyväksymällä sen 3 kohdan nojalla hankkeita, jotka vaikuttavat kyseisen alueen koskemattomuuteen (tuomio 15.5.2014, Briels ym., C-521/12, EU:C:2014:330, 33 kohta).

59 Tästä seuraa, että sellaisen suunnitelman tai hankkeen kielteiset vaikutukset, jotka eivät liity suoranaisesti erityisten suojelutoimien alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia ja jotka vaikuttavat alueen koskemattomuuteen, eivät kuulu luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan.

60 Luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdasta on muistutettava, että koska se on poikkeussäännös lupakriteeriin, joka vahvistetaan kyseisen direktiivin 6 artiklan 3 kohdan toisessa virkkeessä, sitä on tulkittava suppeasti (tuomio 14.1.2016, Grüne Liga Sachsen ym., C-399/14, EU:C:2016:10, 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja sitä voidaan soveltaa vasta sen jälkeen, kun suunnitelman tai hankeen vaikutukset on tutkittu 3 kohdan säännösten mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 15.5.2014, Briels ym., C-521/12, EU:C:2014:330, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

61 Mahdollisten korvaavien toimenpiteiden luonteen määrittäminen edellyttää, että kyseiseen alueeseen kohdistuva vaikutus voidaan määrittää täsmällisesti. Näiden vaikutusten tunteminen asianomaisen alueen suojelutavoitteiden kannalta on välttämätön edellytys luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdan soveltamiselle, koska muussa tapauksessa kyseessä olevan poikkeussäännöksen soveltamisedellytyksiä ei voida tutkia. Mahdollisten erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavien syiden sekä vähemmän haitallisten vaihtoehtojen olemassaolon tutkiminen nimittäin edellyttää niiden punnitsemista suhteessa asianomaisen suunnitelman tai hankkeen alueelle aiheuttamaan vaikutukseen (ks. vastaavasti tuomio 14.1.2016, Grüne Liga Sachsen ym., C-399/14, EU:C:2016:10, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdassa säädetään, että jos suunnitelma tai hanke on kyseisen direktiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti toteutetun arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä.

63 Toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat näin ollen tässä yhteydessä antaa hyväksynnän kyseisen direktiivin 6 artiklan 4 kohdan nojalla vain, jos siinä vahvistetut edellytykset täyttyvät (ks. vastaavasti tuomio 15.5.2014, Briels ym., C-521/12, EU:C:2014:330, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

64 Edellä esitetyn perusteella kysymykseen on vastattava, että luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että toimenpiteitä, jotka sisältyvät suunnitelmaan tai hankkeeseen, joka ei liity suoraan yhteisön tärkeänä pitämän alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellinen, ja joissa edellytetään ennen kielteisten vaikutusten aiheuttamista alueella esiintyvälle luontotyypille tämäntyyppisen alueen tulevaa kehittämistä, joka kuitenkin saatetaan päätökseen vasta sen jälkeen, kun on arvioitu kyseisen alueen koskemattomuuteen mahdollisesti aiheutuvan vaikutuksen merkittävyyttä, ei voida ottaa huomion kyseisen arvioinnin yhteydessä. Tällaiset toimenpiteet voidaan tarvittaessa luokitella kyseisen artiklan 4 kohdassa tarkoitetuiksi ”korvaaviksi toimenpiteiksi” vain siinä tapauksessa, että siinä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Oikeudenkäyntikulut

65 Pääasian asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21.5.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että toimenpiteitä, jotka sisältyvät suunnitelmaan tai hankkeeseen, joka ei liity suoraan yhteisön tärkeänä pitämän alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellinen, ja joissa edellytetään ennen kielteisten vaikutusten aiheuttamista alueella esiintyvälle luontotyypille tämäntyyppisen alueen tulevaa kehittämistä, joka kuitenkin saatetaan päätökseen vasta sen jälkeen, kun on arvioitu kyseisen alueen koskemattomuuteen mahdollisesti aiheutuvan vaikutuksen merkittävyyttä, ei voida ottaa huomion kyseisen arvioinnin yhteydessä. Tällaiset toimenpiteet voidaan tarvittaessa luokitella kyseisen artiklan 4 kohdassa tarkoitetuiksi ”korvaaviksi toimenpiteiksi” vain siinä tapauksessa, että siinä säädetyt edellytykset täyttyvät.

Allekirjoitukset